

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Ndob/134/2023
Identifikačné číslo spisu:	6122201936
Dátum vydania rozhodnutia:	07.08.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Miroslava Janečková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:6122201936.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Miroslavy Janečkovej a členiek senátu JUDr. Jany Hullovej a JUDr. Eriky Čanádyovej v spore žalobkyne obchodnej spoločnosti BIANKA.biz, s.r.o., Čajkov, Čajkov 302, IČO: 47 354 941, zastúpenej advokátom Mgr. Štefanom Slovácičkom, Nitra, Palánok 3, proti žalovanej obchodnej spoločnosti VÚEZ, a.s., Levice, Hviezdoslavova 35, IČO: 36 522 457, zastúpenej advokátskou kanceláriou Zathurecky InPaRtners, s.r.o., Banská Bystrica, Kláry Jarunkovej 4, IČO: 36 867 578, o zaplatenie sumy 6 834,85 eur s príslušenstvom, o nesúhlase Okresného súdu Levice s postúpením veci, takto

rozhodol:

P r í s l u š n ý m súdom na prejednanie a rozhodnutie sporu j e Okresný súd Nitra.

Odôvodnenie

1. Návrh na vydanie platobného rozkazu bol žalobkyňou podaný na Okresnom súde Banská Bystrica dňa 21. decembra 2021. Následne dňa 3. marca 2022 Okresný súd Banská Bystrica postúpil spor na prejednanie a rozhodnutie Okresnému súdu Levice s odôvodnením, že po podaní odporu žalovanou bol zo strany žalobkyne podaný návrh na pokračovanie v konaní na súde príslušnom na prejednanie veci podľa § 14 ods. 3 zákona č. 307/2016 Z. z. o upomínacom konaní a o doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o upomínacom konaní“).

2. Okresný súd Levice s postúpením sporu nesúhlasil a postupom podľa § 43 ods. 2 CSP predložil vec Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „Najvyšší súd SR“) na rozhodnutie o nesúhlase s postúpením veci z dôvodu, že kauzálny príslušný súd na prejednanie a rozhodnutie predmetného obchodnoprávneho sporu je Okresný súd Nitra. Poukázal na znenie § 22 písm. d) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), podľa ktorého s účinnosťou od 1. júna 2023 na konanie v obchodnoprávných sporoch je pre obvod Krajského súdu v Nitre kauzálny príslušný Okresný súd Nitra. Okresný súd Levice ozrejmil, že nie je kauzálny príslušný súd na konanie v danom obchodnoprávnom spore. Okresný súd Levice podľa právnej úpravy účinnej od 1. júna 2023 nepatrí medzi súdy kauzálny príslušné na konanie v obchodnoprávných sporoch, zatiaľ čo pojmovým znakom procesnej intertemporality je princíp okamžitej použiteľnosti novej procesnej úpravy na všetky konania prebiehajúce na súde a začaté podľa právnej úpravy platnej do 31. mája 2023. Prechodné ustanovenia Civilného sporového poriadku k úpravám účinným od 1. júna 2023 zachovanie

kauzálnej príslušnosti neupravuje, pričom kauzálnu príslušnosť nie je možné vnímať ako formu vecnej príslušnosti. Predkladajúci súd v danej súvislosti poukázal na uznesenie Najvyššieho súdu SR z 23. augusta 2023, sp. zn. 3Ndob/8/2023, ktoré v záveroch uvádza aj, že „Pokiaľ nie je v prechodných ustanoveniach upravené inak, je preto potrebné, aby súdy aj na konania začaté a prebiehajúce podľa predchádzajúcej právnej úpravy, aplikovali novú právnu úpravu, a to od momentu nadobudnutia jej účinnosti.“ a tiež, že „Predmetné prechodné ustanovenie ale neupravuje zachovanie funkčnej a ani kauzálnej príslušnosti, čo vyplýva z gramatického (jazykového) výkladu predmetného ustanovenia“. Vo vzťahu k záverom o okamžitej aplikovateľnosti novej procesnej úpravy Okresný súd Levice poukázal aj na obdobné závery vyslovené najvyšším súdom v uznesení z 28. júna 2023, sp. zn. 6Ndc/19/2023, sp. zn. 5Ndob/5/2023 zo 16. augusta 2023 a v náleze Ústavného súdu SR z 27. júna 2023, sp. zn. IV. ÚS/257/2023.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd spoločne nadriadený Okresnému súdu Banská Bystrica a Okresnému súdu Levice podľa ust. § 43 ods. 2 CSP preskúmal vec a dospel k záveru, že nesúhlas Okresného súdu Levice s postúpením veci Okresným súdom Banská Bystrica je dôvodný.

4. Podľa ust. § 36 ods. 1 a 2 CSP, konanie sa uskutočňuje na súde, ktorý je na prejednanie príslušný. Príslušnosť sa určuje podľa okolností v čase začatia konania, takto určená príslušnosť trvá až do skončenia konania.

5. Podľa § 40 CSP v znení účinnom od 1. júla 2023, súd aj bez námietky skúma vecnú príslušnosť, kauzálnu príslušnosť a funkčnú príslušnosť počas celého konania; kauzálnu príslušnosť v obchodnoprávných sporoch súd skúma iba do otvorenia pojednávania alebo predbežného prejednanie sporu.

6. Podľa § 43 ods. 1 CSP, ak súd postupom podľa § 40 a § 41 zistí, že nie je príslušný, bezodkladne postúpi spor príslušnému súdu bez rozhodnutia a upovedomí o tom žalobcu. Žalovaného upovedomí len vtedy, ak mu už bola žaloba doručená.

7. Podľa § 43 ods. 2 CSP, ak súd, ktorému bol spor postúpený, s postúpením nesúhlasí, bezodkladne predloží súdny spis bez rozhodnutia spoločne nadriadenému súdu na rozhodnutie o príslušnosti; ak ide o spor o miestnu príslušnosť, predloží súdny spis svojmu nadriadenému súdu. Týmto rozhodnutím sú súdy viazané.

8. Podľa § 13 CSP, na konanie v prvej inštancii je miestne príslušný všeobecný súd žalovaného, ak nie je ustanovené inak.

9. Podľa § 15 ods. 1 CSP, všeobecným súdom právnickej osoby je súd, v ktorého obvode má právnická osoba adresu sídla.

10. Podľa § 22 písm. d) CSP (kauzálna príslušnosť súdu) účinného od 1. júna 2023, na konanie v obchodnoprávných sporoch je príslušný Okresný súd Nitra pre obvod Krajského súdu v Nitre.

11. Podľa § 3 ods. 4 písm. b) zákona č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky a o zmene zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sídlach a obvodoch súdov“), sídlom Krajského súdu v Nitre je mesto Nitra a jeho obvod tvorí aj obvod Okresného súdu Levice.

12. Podľa § 10 ods. 3 zákona o upomínacom konaní, ak žalobca v lehote podľa odseku 1 podá návrh na pokračovanie v konaní, platobný rozkaz sa zrušuje, súd postúpi vec do piatich pracovných dní súdu príslušnému na jej prejednanie podľa Civilného sporového poriadku a žalobcu o tom upovedomí. Ak príslušným na jej prejednanie je súd podľa § 2, súd žalobcu upovedomí o pokračovaní v konaní.

13. Najvyšší súd Slovenskej republiky po dôkladnom preskúmaní predloženého spisového materiálu dospel k záveru, že v danom obchodnoprávnom spore návrh na vydanie platobného rozkazu bol doručený upomínaciemu súdu pred nadobudnutím účinnosti zákona č. 150/2022 Z. z. o zmene a doplnení niektorých zákonov v súvislosti s novými sídlami a obvody súdov, ktorým bola s účinnosťou od 1. júna 2023 novoupravená kauzálna príslušnosť súdov v obchodnoprávných sporoch. Z hľadiska uplatneného peňažného nároku konanie začaté na upomínacom súde, ktoré v dôsledku podania návrhu žalobkyne na pokračovanie v konaní pokračuje na súde príslušnom podľa Civilného sporového poriadku, tvorí jeden celok, pričom pre skúmanie procesných podmienok konania sú rozhodné okolnosti v čase začatia konania (§ 36 ods. 2 CSP). Okresný súd Levice, ktorému bola vec postúpená upomínacím súdom na pokračovanie v konaní vo veci nerozhodol a v súvislosti s novelou CSP účinnou od 1. júla 2023, skúmajúc kauzálnu príslušnosť v obchodnoprávných sporoch do otvorenia pojednávania alebo

predbežného prejednávania sporu, vyslovil nesúhlas s postúpením veci s odôvodnením, že kauzálna príslušnosť súdom na rozhodnutie daného obchodnoprávneho sporu je Okresný súd Nitra. Svoju príslušnosť namietol najmä s poukazom na okamžitú aplikovateľnosť novej procesnej právnej úpravy aj na konania začaté a nedokončené do 31. mája 2023. Úlohou Najvyššieho súdu Slovenskej republiky bolo posúdiť dôvodnosť nesúhlasu Okresného súdu Levice s postúpením veci Okresným súdom Banská Bystrica na prejednanie a rozhodnutie predmetného obchodnoprávneho sporu.

14. Pre rozhodnutie tohto sporu o príslušnosť bolo potrebné v prvom rade vyriešiť otázku časovej pôsobnosti právnej normy upravenej v § 22 CSP v nadväznosti na prechodné ustanovenie § 471c CSP. Návrh na vydanie platobného rozkazu bol podaný, a teda konanie bolo začaté pred nadobudnutím účinnosti zákona č. 150/2022 Z. z. o zmene a doplnení niektorých zákonov v súvislosti s novými sídlami a obvody súdov, ktorým bola s účinnosťou od 1. júna 2023 novoupravená kauzálna príslušnosť súdov v obchodnoprávných sporoch. Pre súdy preto vznikla otázka, či sa nová právna úprava kauzálnej príslušnosti má vzťahovať aj na obchodnoprávne spory začaté pred účinnosťou novely.

15. V procesnom práve je pri riešení otázok intertemporality základným princípom okamžitá aplikovateľnosť novej procesnej úpravy na konanie začaté a prebiehajúce podľa doterajších predpisov. Preto pokiaľ nie je v prechodných ustanoveniach ustanovené inak, konajúce súdy na konania začaté a prebiehajúce podľa doterajších predpisov aplikujú novú právnu úpravu počnúc momentom jej účinnosti.

16. V súvislosti s novelou zákona o sídlach a obvody súdov bola prijatá aj novela Civilného sporového poriadku, ktorá zákon doplnila aj o prechodné ustanovenie § 471c k úpravám účinným od 1. júna 2023, podľa ktorého konania začaté a právoplatne neskončené do 31. mája 2023 sa dokončia na súdoch vecne a miestne príslušných podľa predpisov účinných do 31. mája 2023; to neplatí, ak podľa osobitného predpisu výkon súdnictva prechádza z vecne a miestne príslušného súdu na iný súd. Uvedené prechodné ustanovenie predstavuje výnimku z princípu okamžitej aplikovateľnosti novej procesnoprávnej úpravy Civilného sporového poriadku, avšak vzťahuje sa výlučne na konania začaté a právoplatne neskončené na súdoch vecne a miestne príslušných. Pre zachovanie princípu okamžitej aplikovateľnosti novej procesnej právnej úpravy je preto potrebné novú právnu úpravu kauzálnej príslušnosti obsiahnutú v § 22 CSP aplikovať aj na obchodnoprávne spory začaté a právoplatne neskončené do 31. mája 2023.

17. Najvyšší súd Slovenskej republiky s poukazom na uvedené konštatuje, že v prejednávanom obchodnoprávnom spore je s účinnosťou od 1. júna 2023 v zmysle § 22 písm. d) CSP súdom kauzálna príslušnosť na konanie začaté a právoplatne neskončené do 31. mája 2023 Okresný súd Nitra, a to s ohľadom na skutočnosť, že žalovaná je právnickou osobou so sídlom v meste Levice, ktoré spadá do obvodu Okresného súdu Levice nachádzajúceho sa v obvode Krajského súdu v Nitre; rešpektujúc zároveň princíp okamžitej aplikovateľnosti novej procesnej právnej úpravy. Intertemporálne ustanovenie § 471c CSP *expressis verbis* nerieši novoupravenú kauzálnu príslušnosť v obchodnoprávných sporoch vo vzťahu k začatým a doposiaľ neskončeným sporom, ktoré boli po 1. júni 2023 postúpené upomínacím súdom na súdy príslušné podľa Civilného sporového poriadku. V nadväznosti na uvedené najvyšší súd dodáva, že v danom spore o príslušnosť došlo k naplneniu predpokladov skúmania kauzálnej príslušnosti v zmysle ustanovenia § 40 CSP v znení účinnom od 1. júla 2023 (v čase vyslovenia nesúhlasu s postúpením sporu Okresným súdom Levice, ako i v čase rozhodovania sporu o príslušnosť), podľa ktorého kauzálnu príslušnosť v obchodnoprávných sporoch súd skúma iba do otvorenia pojednávania alebo predbežného prejednávania sporu.

18. Najvyšší súd Slovenskej republiky dopĺňa, že pri určení súdu kauzálnu príslušného na konanie v danom obchodnoprávnom spore prihliadal aj na svoju predchádzajúcu rozhodovaciu prax (napr. uznesenie sp. zn. 4Ndob/14/2020 z 30. decembra 2020, uznesenie sp. zn. 5Ndob/3/2023 z 26. júla 2023) a čl. 17 Základných princípov Civilného sporového poriadku. Súčasne považuje za potrebné ozrejmiť, že prijatými závermi neprichádza k porušeniu práva na zákonného sudcu (§ 3 ods. 3 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov) a ani k porušeniu zásady *perpetuatio fori*, keď k zmene príslušnosti (zavedením kauzálnej príslušnosti v obchodnoprávných sporoch) prišlo na základe zmeny právnej úpravy a jej okamžitej aplikovateľnosti, pričom úprava intertemporality novej procesnej úpravy bola v rukách zákonodarcu. Preto pokiaľ v priebehu konania príde k zmene právnej úpravy spočívajúcej v zavedení kauzálnej príslušnosti, je na zákonodarcovi, aby zrozumiteľne a jednoznačne upravil, či s ohľadom na princíp okamžitej aplikovateľnosti novej procesnej úpravy a s ohľadom na povinnosť súdu skúmať svoju príslušnosť podľa § 40 CSP, zostáva zachovaná príslušnosť v konaniach začatých podľa predchádzajúcej právnej úpravy,

a to prijatím prechodného ustanovenia, ktoré však v rámci novely CSP prijaté nebolo.

19. Najvyšší súd vzhľadom na vyššie uvedené konštatuje, že nesúhlas Okresného súdu Levice s postúpením vecí Okresným súdom Banská Bystrica je dôvodný, keďže na konanie v danom obchodnoprávnom spore je kauzálny príslušný Okresný súd Nitra.

20. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.